

Dades per a l'estudi del llop a la zona oriental de les Muntanyes de Prades, al tombar del segle XV al XVI

RESUM

A partir de les anotacions en un registre de comptabilitat municipal de l'Espluga de Francolí (1481-1519) es fa una anàlisi de la presència del llop al sector oriental de les Muntanyes de Prades, estudiant la procedència dels caçadors, la seva retribució i la distribució temporal de les captures.

RESUMEN

A partir de los datos anotados en un registro de contabilidad perteneciente al pueblo de l'Espluga de Francolí, datado entre los años 1481 y 1519, se analiza la presencia del lobo en el sector oriental de las Muntanyes de Prades, estudiando la procedencia de sus cazadores, el pago por su labor de exterminio y la distribución temporal de sus capturas.

ABSTRACT

From the data recorded in an accounting record belonging to the town of l'Espluga de Francolí, dated between 1481 and 1519, the presence of the wolf is analyzed in the eastern sector of the Muntanyes de Prades, studying the origin of its hunters, the payment for their extermination's work and the temporal distribution of their catches.

Paraules clau: Muntanyes de Prades, llops, extermini, s. XV-XVI.

Palabras clave: Muntanyes de Prades, lobos, exterminio, s. XV-XVI.

Keywords: Muntanyes de Prades, wolves, extermination, s. XV-XVI.

Jaume Felip Sánchez, (Tarragona, 1960). Inicià els estudis universitaris el 1977 a la Facultat de Ciències Físiques de la Universitat de Barcelona, on estudià els cursos del primer cicle. Posteriorment cursà els estudis de Farmàcia a la mateixa Universitat, obtenint la llicenciatura amb grau l'any 1985. Ha cursat assignatures d'alguns cursos a la Facultat de Geografia i Història per la UNED. En els anys 1989-1997, fou membre numerari de l'Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV. Els anys 1987-1994 exercí de secretari del Centre d'Estudis de la Conca de Barberà i de 1994-2003 ostentà la presidència d'aquesta institució, on actualment ocupa el càrrec de vocal. Asidu conferenciant, la seva bibliografia és extensa, sobretot en articles i llibres d'Història Medieval i Farmacèutica.

Dades per a l'estudi del llop a la zona oriental de les Muntanyes de Prades, al tombar del segle XV al XVI

Jaume Felip Sánchez

*farmafelip@gmail.com

Tot i que darrerament hem llegit notícies que asseguren que el llop ha tornat a algunes comarques pirinenques (l'Alt Urgell, Cerdanya, Ripollès, Solsonès i el Bergadà) així com al Vallès Oriental i que s'espera que vers el 2020 també apareguin alguns exemplars més de llop ibèric a les zones muntanyenques de les comarques de l'Ebre¹, la veritat és que a Catalunya, la percepció que el llop era un competidor de la nostra espècie féu que, parafrassejant a Plaute, l'home hagi estat el llop del llop. Tant és així que fa ben bé un segle que a les nostres comarques no hem pogut veure cap de llop. La darrera dada que tenim, en aquest sentit, aparegué publicada el 5 de juny del 1915, al núm 69 del setmanari *La Conca de Barberà*, on s'hi llegia:

“diuen, no'ls hem vist, que ronda un escamot de tres o quatre llops pels voltants del repeu de la montanya de St. Joan”.

Antigues rondalles explicaven que, durant les carlinades del segle XIX, els llops, junt als corbs i les àligues havien donat bon compte dels cadàvers i dels ferits d'aquell conflicte, especialment durant l'emboscada

El llop (*Canis lupus*) abans era ben present a la Conca de Barberà. Foto de Lluís Morera. ©

Figura d'un llop al teignat de l'església de Sant Miquel de Montblanc (inici del s. XIV).

dels Motllats, indret proper al terme de Montblanc i més enllà de Mont-ral, dirigida pel "Nen de Prades" contra les tropes del coronel Francesc Picazo².

Amb tot, és evident que el llop ja era present a les nostres comarques quan van començar a ser colonitzades, després de la seva conquesta feudal (entre els segles X i XII). Molts topònims evidencien la seva presència molt abans de la invasió de l'espècie humana: a tall d'exemple, només citant els llocs anotats en el nostre estudi tenim la població de Gratallops o la masia situada al terme de Valls i depenent de Poblet, de Doldellops ("Udol-de-llops"), així com ho indica el nom del paratge conegut com el Clot del Llop, prop de Rojals i dins el terme de Montblanc o la Font del Llop, al terme de Vimbodí. Dels temps prehistòrics ens ha quedat un registre gràfic en les pintures rupestres localitzades a l'abric del Mas d'en Gran, on es representa un cànid, molt probablement un llop³.

No cal dir que l'absència actual del llop ha provocat un veritable desequilibri en els ecosistemes: aital apreciació és ben clara si ens fixem en la superpoblació de porcs senglars existent avui en dia o la gran quantitat de conills que s'observà a la darrereria del passat segle, fins que el virus de la mixomatosi els tornà a deixar en xifres "normals". És prou evident que l'home no ha pogut prendre el lloc i fer el paper que, en altra època havia desenvolupat el llop com a depredador, al cim de la piràmide ecològica del territori.

Àmbit geogràfic de les Muntanyes de Prades

L'actual àmbit de les Muntanyes de Prades separa les terres tarragonines del litoral amb la planície lleidetàna, limitant a l'oest amb les serres de la Llena, el Montsant, el Priorat; al sud amb l'estret de la Riba, la serra de l'Investida, així com part de les comarques de l'Alt i el Baix Camp; a l'est limita amb les valls de l'Anguera, el Gaià, així com amb l'Alt Camp i la serra de Miramar; al nord, la serra del Tallat,

CESPM00011. Reproducció d'una petjada de llop en una rajola de gres.
Fons Etnogràfic Josep Maria Massip. ©

dins la depressió central i les comarques de la Conca de Barberà i de Les Garrigues. Amb gairebé dos-cents seixanta quilòmetres quadrats, el seu territori es reparteix entre les quatre comarques de la Conca, el Baix Camp, l'Alt Camp i el Priorat, convergint a la Mola dels Quatre Termes (1120 m). L'orografia es resumeix en un altiplà amb escadussers cims que superen lleugerament els 1000 m sobre el nivell del mar: els principals són La Baltassana (1203 m), Els Pics (1134 m), la Mussara (1065 m) i Els Cogullons (1045 m).

Geològicament, aquest altiplà es constitueix bàsicament en dos nivells: un sòcol (paleozoic, constituït per pissarres negres) recobert amb sediments (mesozoics amb gressos i saldots). Al damunt en diverses èpoques geològiques es dipositaren altres capes de sediments (calcàries, dolomítiques i calcàrio-dolomítiques)⁴. Les falles o fractures resultants dels esforços patits pel massís, han permès l'accés de l'home a aquest altiplà des de temps remots. La falla més important es recorreguda pels rius Brugent i Siurana, permetent així la comunicació del massís amb les terres baixes de la Ribera de l'Ebre i de la Conca de Barberà⁵.

Els emprius al sector oriental de les Muntanyes de Prades a l'època medieval

Les Muntanyes de Prades constituïen a l'època medieval una barreja de territoris de diversa jurisdicció i senyoriu: per una banda coexistien alguns termes pertanyents al territori del Camp de Tarragona, on hi tenia l'arquebisbe de Tarragona el senyoriu eminent, per infeudació en alou efectuada pels comtes de Barcelona; el rei d'Aragó i comte de Barcelona, com a successor dels Bordet, prínceps de Tarragona, tenia, al mateix temps, territoris en feu per l'arquebisbe de Tarragona⁶. La reina Sanxa, muller d'Alfons I, per via de dot (1187) també havia fruit de les rendes de Siurana i el seu terme⁷ (bona part de les Muntanyes de Prades), essent-ne senyora entre el 1196 i el 1208. El mateix rei Pere II "El Gran" disfrutà de les rendes de les Muntanyes de Prades⁸ i de Montblanc quan era infant, per donació que li féu el seu pare Jaume I, el 1263. Tanmateix, serà en temps de Jaume II, l'any 1324, quan s'erigirà el "Comtat de Prades" i es reprendrà la jurisdicció eminent (mer i mixt imperi) sobre el territori, malgrat les protestes i plets presentats pels senyors aloers⁹.

ENGIO00188. Les pitges, braons o rateres que forjaven els ferrers eren un recurs ben cruel per atrapar animals. S. XIX. Fons Etnogràfic Josep Maria Massip ©

Malgrat la diversitat de jurisdiccions i senyories del territori, al sector oriental hi destacava l'empriu ramader que exercien els montblanquins en bona part d'aquest territori. El referit empriu es fonamentava legalment en l'ús antic que els primers pobladors practicaren sobre el terreny des dels primers temps de la colonització de la contrada, a mitjan segle XII. Les concòrdies i sentències judicials obtingudes a mitjan segle XIV pel municipi de Montblanc ho corroboraven: així ens trobem que mitjançant sentència judicial pronunciada pel jutge Guillem Marí, delegat en l'afer pel rei Jaume II, es declarà el 4 d'agost de 1299 que els homes de Montblanc podien entrar, portar i pasturar lliurement els seus ramats als termes veïns de la Riba, la Cabrera, Farena, Mont-ral i Prades, sense poder-los obligar a pagar cap mena de

carnalatge o dret per gravar-los, com pretenien els recaptadors de l'impost anomenat "carnatge de Siurana"; per altra banda, els montblanquins també podien pasturar, apletar i abeurar, de dia i de nit, tota mena d'animals grossos i menuts al bosc del Monestir de Poblet, als llocs dits Pineda Vella i Pineda Nova sense, però, entrar a les deveses que rodejaven les granges que el Monestir explotava en exclusiva d'empríus. Els animals havien d'anar assenyalats amb marques per poder identificar-los en cas d'incomplir les normes que dictaven les concòrdies, com constava a la concòrdia més important que fou signada i compromesa el 1352 entre el municipi montblanquí i l'abat i convent del Monestir de Poblet¹⁰. Els habitants de Prades també disposaven de certs drets sobre el Bosc de Poblet a l'hora de conduir-hi els seus ramats, gràcies a una altra concòrdia signada amb l'abat i el convent pobletà¹¹. Els espluguins, sense tantes prerogatives, també en podien fer ús, però, amb moltes limitacions. En conjunt, aquestes dades ens permeten fer-nos una idea aproximada de l'abundosa presència de ramats a la zona muntanyenca durant el període medieval, i del perill que la proliferació de llops podia comportar en el rendiment que els pastors i propietaris del bestiar pensaven obtenir de la seva explotació.

ENGIB00022. Pell de llop. Per a cobrar recompenses i evitar fraus les autoritats feien presentar el cap i/o les potes de l'animal. Fons Etnogràfic Josep Maria Massip. ©

Un llibre de comptes municipal de l'Espluga de Francolí

Per a realitzar aquest treball ens hem basat en les dades consignades en un llibre de comptabilitat conservat fins als nostres dies a l'arxiu municipal de l'Espluga de Francolí, ara custodiat a l'Arxiu Comarcal¹². Conté bàsicament dades, amb alguns intervals perduts¹³, del període temporal situat entre 1481 i 1519. Entre d'altres dades d'interès s'hi anotaren les quantitats que, per manament dels jurats, el comuner pagava com a premi als caçadors que portaven llops o ventrades (lletigades) de llobatons caçats o trobats al bosc. Cal suposar que aquestes quantitats, en principi, haurien estat dedicades als individus que portessin llops capturats al terme espluguí. Sembla que és prou evident que els seria, en aquells moments, molt difícil d'esbrinar on hauria estat caçat realment l'animal. El pragmatisme de les autoritats municipals els deuria portar a retribuir, de manera generalitzada, tots els animals aportats a la seva presència, perquè deuriem entendre que la mobilitat dels grups de llops acabarien per compensar i substituir els animals exterminats al seu terme. Per altra banda, sorprèn la gran quantitat de localitats de procedència dels caçadors (n'hem comptat seixanta-cinc). Aquesta circumstància, pensem, hauria estat promoguda pel fet que hi havia, en aquell moment, pocs municipis que gratifiquessin la captura de llops; o, tal vegada, la retribució donada pels espluguins era més esplèndida que en altres indrets propers.

Prop de casa nostra, a terres de l'Ebre i dins l'antic terme de Tortosa, s'ha elaborat un treball¹⁴ que abasta el període comprès entre el darrer quart del segle XIV i mitjan segle XV. L'estudi emprà també documentació municipal administrativa, en concret llibres de claveria, a més de llibres d'establiments. Dels llibres de claveria han obtingut molta informació concreta, ja que els registres tortosins indiquen la zona del terme on es realitzà la captura, a la vegada que indiquen gairebé sempre el nom i, sovint, la procedència del caçador. En el nostre estudi, tot i utilitzar dades d'un període de només trenta-quatre anys, hem pogut registrar un total de dues-centes vuitanta-sis captures, una mica més que les anotades en l'estudi ebrenc.

Els caçadors de llops

Alguns dels caçadors identificats amb nom i cognom apareixen un o dos cops, com a màxim, i per això els hem suposat habitants de l'Espluga de Francolí, amb prou relació amb el comuner per a quedar reflexats en la documentació: aquests són, per exemple, Pere Oliver, Marc Canelles, Miret, Gostaç, Bernat Robiola, Joan Blavi, Joan Roig, Joan Nicolau i Estivill. D'altres, malgrat no dir el lloc de procedència són coneguts per nosaltres com habitants en altres llocs, com el cas d'un tal Ybarra, un caçador ocasional que era mestre de cases o picapedrer i sabem del cert que habitava a Vimbodí. La resta són identificats amb el seu lloc de procedència: en Barrufet i en Moix, de Blancafort; en Tous, de Farena; n'Escoter, de Montblanc; en Cavaller, de Montblanc o en Cervelló, de Lilla.

Un altre col·lectiu identificat amb nom i cognom, per la seva reiterada aparició en els registres de comptabilitat del comuner espluguí n'hem deduït que dedicaven un esforç especial a la captura de llops i en tenien una determinada especialització. Un tal Piles, de Vimbodí, consta haver portat a la presència del comuner un total de nou llops (la meitat dels que sabem caçats per gent de Vimbodí). Un altre Piles, habitant de Vilaverd, portà llobatons en dues ocasions.

El cas més representatiu és el d'un tal Pere Tous, habitant del Mas de la Bartra, que en deu ocasions dugué un total de dotze lletigades o cadellades de llobatons: el seu cas seria el d'un expert caçador, amb

un gran coneixement del territori, observador de l'etologia dels llops, dels llocs on criaven i el període de màxima fertilitat. La seva utilitat per a l'eliminació del llop li fou reconeguda per les autoritats municipals, amb les quals arribà a establir una concòrdia o pacte per valorar les seves captures (foli 107r). En total rebé una retribució de 23 sous i 5 diners, una quantitat aparellada al seu paper aniquilador.

Amb tot, la gran majoria dels caçadors (el 76%) són anotats de forma anònima: "un hom", "un home", "uns homes", "dos hòmens" o "dos fadrins". Dins d'aquest darrerament esmentat grup de registres ens trobem alguns d'ells (vint-i-quatre) que són, encara, consignats de manera més inespecífica i no s'esmenta ni tant sols el lloc de procedència

Retribució dels caçadors

A diferència de l'estudi tortosí, on la quantitat retribuïda era gairebé sempre de cinc sous, en el nostre cas la xifra fou fluctuant, oscil·lant per al cas de la captura de llops adults entre els tres diners i mig (malla) fins als cinc sous. El pagament més habitual corresponia a un valor d'un sou (59 vegades), seguit del de sis diners (24 ocasions) i pel de dos sous (10 vegades); seguiren amb menys freqüència 10 diners (9), 1 sou 8 diners (4), 5 sous (4), 3 sous (3), 4 diners (3), 1 sou 3 diners (2), 1 sou 2 diners (2), 3 diners i malla (2) i, finalment, 4 sous 3 diners (1).

Aquesta distribució és difícil d'explicar: tal vegada correspondria a una certa arbitrietat per part del comuner a l'hora d'obrir la bossa, un capteniment que podria estar relacionat amb l'origen del caçador (més ben pagat si era proper i amb una certa coneixença amb el comuner o menys retribuït si era de lloc allunyat i, potser, també a causa de dur un llop també caçat en indrets llunyans), del període vital d'un l'animal (llop vell, malalt o jove) o de la disponibilitat de diner (quan la tresoreria era ben fornida, l'estipendi podria haver estat millor).

Per al cas de les cadellades (o lletigades) de llobatons, el criteri fou una mica més homogeni: observem xifres de diner que giren dels 6 sous als 6 diners, amb un valor clarament destacat de pagament d'un sou en 86 casos (el 77% de tots els pagaments). Els altres pagaments presenten poca incidència i només té una certa significació els vuit casos enregistrats per al pagament de sis diners. Per aquests casos hi podia haver influït el número total capturat de llobatons. De tota manera, no podem deduir res a causa de l'ambigüitat de les anotacions.

Procedència dels caçadors (i dels llops?)

Intentar fer una distribució de la població de llops o parlar de xifres absolutes és, ara per ara, del tot impossible. L'única dada que ens és permès de conèixer és el lloc de procedència del caçador i això només si l'escrivà esmerçà temps en anotar-lo. Amb tot, podem creure que una part dels llops i llobatons morts provindrien de la mateixa zona on es movia el caçador i d'on aquell procedia. En quina mesura hi hauria aquesta relació ens és del tot desconegut.

Tanmateix, la distribució geogràfica dels caçadors guardaria una forta relació amb la proximitat amb el lloc de pagament, l'Esplugu de Francolí i, cal pensar, amb la proliferació de llops, una variable que,

al seu torn, estaria relacionada amb la baixa densitat de població humana i amb una certa abundància de preses fàcils (ramats de ovelles i cabres, així com altra fauna salvatge), uns factors que, per al primer component (la densitat humana) es podrien calcular fins a cert punt amb una certa dificultat; altrament, pel que fa al factor ramader, no podem ni gens ni mica albirar-ne res (no tenim dades d'aquest període històric).

Els matallops montblanquins encapçalen la distribució amb 36 captures. La major part de l'activitat l'haurien realitzat els habitants a la part del terme actual, situada dalt e la muntanya (La Bartra, Rojals, Cogullons) (catorze captures), seguits dels domiciliats al cor de la Vila (vuit captures) i Lilla (8) i Blancafort (6), (aleshores carrer de Montblanc). Destaca la captura de llobatons sobre el total (el 80%), un percentatge alt i degut, certament, a l'elevat grau de coneixement del territori d'aquests cercadors de cries, capaços de localitzar els caus on s'hi criaven.

Vimbodí (divuit capcions) segueix en la distribució, on es domiciliaven molts caçadors especialitzats: aquests deurien recórrer el Bosc de Poblet parant-hi trampes i paranys per capturar llops adults (77% de les captures).

Els espluguins mostraren un perfil més equilibrat, amb cinc captures d'animals adults i vuit de llobatons. Tant poques preses, malgrat ser els promotors de l'eliminació de llops, es podrien explicar pel tamany més reduït del seu terme respecte als termes veïns de Montblanc, Prades o de Vimbodí-Poblet.

La resta de caçadors de les localitats de la Conca estricta aportaren un número de capcions més minvat que els antecedents. Sembla que el percentatge més elevat de llobatons agafats es presenta a llocs on les zones boscanes o humides eren més abundants: Forès (75% de llobatons), Sarral (66%), Conesa (100%), Barberà (100%), Vallclara (100%). Per contra, un percentatge major de llops adults capturats indicaria un major nombre d'individus joves dispersos, a la recerca de nous territoris: Prenafeta (100%), Vilanova de Prades (100%), Pira (100%), Rocafort de Queralt (100%) o Savellà (100%).

De la zona del Comtat de Prades o de la "Muntanya", s'han localitzat dotze poblacions: encapçala pel seu número d'intervencions la vila de Prades (11 capcions, 6 llops/5 llobatons), seguits d'Ulldemolins (10, 6/4), Albarca (8, 8 llops/cap llobató), Mont-ral (6 llops/ 1 llobatons), Cabacés (6 llops / 1 llobatons), Cornudella (3 llops/3 llobatons), Farena (1 llop/ 2 llobatons), Capafonts (2 llops/ 1 llobatons), Gratallops (2 llobatons), Siurana (l lletigada de llobatons), la Mussara (1 llop) i Alforja (una ventrada de llobatons). Destaca l'elevat percentatge de llops morts (70% dels registres).

De la comarca de les Garrigues despunten les poblacions més properes al massís muntanyenc: El Vilosell (1 llop / 7 cadellades), Pobla de Cérvoles (6/2), Fullella (3/4), Cervià (6/3) i Vinaixa (5/0); altres llocs de la comarca, a causa de la llunyania, tenen xifres més discretes: l'Albi (3/1), Arbeca (3/1), l'Espluga Calba (0/4), la Granadella (dos llops), els Omellons (un llop) i la Juncosa (un grup de llobatons).

De l'Urgell només sobresurt el lloc dels Omells de Na Gaia, amb deu captures (7 llops i tres lletigades de llobatons); segueixen Rocallaura (dos llops), Maldà (un llop) Rocafort de Vallbona (un llop) i Nalec (una ventrada de llobatons).

Del Camp de Tarragona, tot i que confronta amb la banda occidental de les Muntanyes de Prades, les captures hi foren poc representatives: l'Aleixar, Pla de Santa Maria, la Riba, Castellvell, la Selva, Miramar, Alió, Figuerola, Torredembarra, Valls (Doldellops), Duesaigües i Cabra. Molt menys representa l'únic llop capturat a la Segarra, concretament a l'indret de l'Ametlla.

Distribució interanual de les captures

Les captures presenten, en el registre interanual, una sèrie d'oscil·lacions que poden estar relacionades amb les crisis de mortalitat humanes que hi hagué en aquest període: a la taula es pot observar uns mínims molt clars als anys 1490 (2 capcions), 1497 (5 capcions) i 1507 (3) -1508 (4)-1509 (4) i que corresponen exactament amb els màxims o puntes de mortalitat detectades¹⁵ a la Conca de Barberà i l'Alt Gaià del 1490 i el 1497 (dos brots de pesta negra) i les mortalitats augmentades dels anys 1503 a 1509. Una possible explicació a aquestes observacions podria ser la mobilitat reduïda dels caçadors davant la restricció de desplaçaments existent durant els esmentats episodis pestífers (quarentenes amb vigilància als portals de les poblacions), restricció que reduïrien les expedicions de cacera als boscos i/o l'entrada de caçadors a l'Espluga per cobrar els estipendis. O, tal vegada, la debilitat orgànica de les comunitats humanes es traduí en una minva en el número de caps de bestiar i/o dels desplaçaments dels ramats als boscos, produint al mateix temps una reducció en el número de llops. No ho sabem del cert. Darrere dels anys amb mínims ens trobem anualitats amb grans quantitats d'individus caçats, ja que els anys d'inactivitat cinegètica deurien afavorir la reproducció dels llops¹⁶.

Malauradament, no disposem de la data de la cacera i, per tant, no podem esbrinar la distribució estacional dels episodis cinegètics. D'una forma grollera, si les anotacions es van fer conservant alguna mena d'ordre cronològic, es pot observar una certa agrupació en les captures de llobatons que poden correspondre al període posterior al part que, tindria lloc entre els mesos d'abril i juny¹⁷. De la mateixa manera, l'agrupació de la mort de llops adults s'aparellaria al període proper a la tardor-hivern, quan les femelles entren en zel (entre desembre i febrer) i els llops mascles anaven seguint el rastre de les femelles i podien caure amb major facilitat als parany.

Josep M. Massip, de Banyoles, una de les primeres autoritats de Catalunya en l'estudi del llop i habitual col·laborador de *Podall*.

Notes

- 1.- “El llop torna a les comarques de Lleida” al diari digital *NacióSolsona.cat* editat el 26 de gener de 2015. En fa una acurada i interessant anàlisi del passat i del futur del llop a Catalunya MASSIP, J M. “Quan el llop recolonitzarà Catalunya”, *Podall*, (Montblanc) 3 (2014), p. 289-301. S’hi publica una important bibliografia general i específica sobre el tema. Del mateix autor, tracta el mateix tema a “On es podrien establir els nous llops catalans?” a *L’Agró negre* revista de DEPANA, Barcelona, 23 (2013) i “On s’establiran els nous llops catalans?, revista del Grup de Recerca de Cerdanya *Ker* (Puigcerdà) 7, (2014) p. 28.
- 2.- *L’Escut*, 13 d’octubre a 3 de novembre de 1917, num. 97 a 100 any II). La bibliografia històrica sobre el llop és, en general, molt extensa, però és essencial la consulta de les obres de MANENT, A., *El llop a Catalunya. Memòria, llegenda i història* (Lleida 2004) i “La memòria històrica del llop al Camp de Tarragona” *Quaderns de Divulgació Cultural*, que edita el Centre d’Estudis Riudomencs Arnau de Palomar (Riudoms), 25 (2000), així com el llibre de MASSIP, J M., *El llop i els humans. Passat i present a Catalunya*, Arola Editors, Tarragona, 2011. Citarem també les obres que, a nivell local, el lector haurà de consultar per estudiar més a fons el tema per a les èpoques moderna i contemporània: GRAU, J.M. i GUAL, V., “Notes documentals sobre la presència del llop a les Muntanyes de Prades i a la seva Plana (Camp de Tarragona i Conca de Barberà) en els segles XVI-XVIII a *Actes de les segones Jornades sobre el Bosc de Poblet i les Muntanyes de Prades*, Monestir de Santa Maria de Poblet, 2006, pp 413-424 i del mateix autor i de PUIG, R., “Dades històriques sobre la cacera del llop i la guineu a la ciutat de Lleida (1788-1792) a les mateixes *Actes de les segones Jornades...*, p. 425-436, CASELLES, A. “Els llops a Farena” a *L’Orella de Farena* (Farena) 20 (1999), Associació de Veïns de Farena del Brugent p. 30-36.
- 3.- VIÑAS VALLVERDÚ, Ramon *Guies del Museu d’Arqueologia de Catalunya. Montblanc.Muntanyes de Prades*, Generalitat de Catalunya, Barcelona 2005, p. 35-38.
- 4.- POBLET, J i PUJADAS, J., “La Geologia” a *La Natura i l’Home a les Muntanyes de Prades*, Centre d’Estudis de la Conca de Barberà, col. Monografies III, Montblanc, 1988, p. 21-41.
- 5.- CASASSAS, LL. “ Un paratge d’avantguarda on, tanmateix, s’apleguen les discordances” *La Natura i l’Home a les Muntanyes de Prades*, Centre d’Estudis de la Conca de Barberà, col. Monografies III, Montblanc, 1988, pp 9-20.
- 6.- MORERA, E., *Tarragona Cristiana: Historia del Arzobispado de Tarragona y del territorio de su provincia (Cataluña la Nueva)*. Establecimiento Tipográfico de F. Arís e Hijo, Tarragona 1897-1899. 2 vol
- 7.- FELIP, J., *Montblanc, fundació i creixement (1155-1277)*, Ajuntament de Montblanc, Montblanc 2013, p. 47 i doc. 31.
- 8.- FELIP, J., obra citada, p. 76 i doc. 164.
- 9.- JUNCOSA, E., “La estrategia de Jaume II para consolidar el poder regio: la creación del Condado de Prades” a *Acta historica et archaeologica mediaevalia*, (Barcelona) 29 (2008), pp. 325-343.
- 10.- FELIP, J., “El Bosc de Poblet a través de la Història” *La Natura i l’Home a les Muntanyes de Prades*, Centre d’Estudis de la Conca de Barberà, col. Monografies III, Montblanc, 1988, p. 101-110.
- 11.- ALTISENT, A., *Història de Poblet*, Abadia de Santa Maria de Poblet, 1974.
- 12.- Arxiu Comarcal de Montblanc, Fons Municipal de l’Espluga de Francolí, Administració. Llibre de comptes 1462-1520.
- 13.- manquen dades dels anys 1483 a 1485 i del 1502 i 1503. De 1462 hi ha poques dades, mancant-ne totes des d’aquest any fins 1480.
- 14.- CURTO, A. i MARTÍNEZ, A., “La presència del llop a l’antic terme de Tortosa durant la Baixa Edat Mitjana” *Acta historica et archaeologica mediaevalia*, 20-21 (1999-2000), p. 455-475.

- 15.- GUAL, V., FELIP, J., "Clarors demogràfiques a l'entorn del segle XV", *Quaderns d'Història Tarraconense (Tarragona)* 10 (1990), p. 59-86.
- 16.- a unes conclusions similars arribà JM. GRAU i PUIG, R. en el seu estudi a terres gironines a l'època moderna "El llop i la guilla, dos cànids perseguits (segles XVIII i XIX)", *Revista de Girona*, 140 (1990) p. 37-42.
- 17.- CURTO, A. i MARTÍNEZ, A., obra citada, p. 461.

Apèndix documental

1462

(fol. 2r) un home de Lilla portà llobatons 1 sou.

1481.

(fol 10r), (11v) per un llop portà un hom de Monreal, un sou e vuyt diners.

(Ibidem) per lobatons que portaren uns homes de Fenena, un sou e dos diners.

(Ibidem) per lobatons que portà un home de Veluell, un sou dos diners.

(Ibidem) un lop portà un home de Capafons, un sou e dos diners.

(Ibidem) a un home de Monblanch que portà lobetons, un sou.

(Ibidem) doní a un home per un lop, un sou (fol 26r).

1482

(fol 26v) a un home de Vilanova per un lop, un sou (fol 27r) a un home que portà lobatons era de Conesa, un sou.

(ibidem) a un home de Monreal que porta lobatons, un sou.

(ibidem) a un home dels Cogullons que lobatons portà, un sou (fol 28r) a un home de Blancafort portà lobatons, un sou.

1484

(fol 32v) Un home portà un lop, un sou.

(ibidem) un home de Blancafort portà lobatons, un sou.

(fol 33r) a hun home de la Pobla de Sèrvoles, per una letigada de lobatons, un sou.

(ibidem) a hun home de la Pobla de Sèrvoles per hun lop gros, un sou.

(ibidem) hun home de Cervià per un lop gros, un sou.

(ibidem) hun home de la muntanya portà un lop gros, sis diners.

(ibidem) a un home de Ciurana portà una cadelada de lobatons, sis diners.

(34r) a hun home portà hun llop, sis diners.

(ibidem) a hun home portà hun llop, un sou dos diners.

1486

(36r) ha un home del comdat portà un lop, un sou vuyt diners.

(ibidem) per un altre lop a un home de Cabaçés, un sou vuyt diners.

(36v) ha un home de les Beces portà un lop, deu diners.

(ibidem) pagà a:n Cavaler de Monblanch per un lop, dos sous.

(ibidem) ha un home del comdat que portà un lop, deu diners.

(ibidem) a-n Piles de Vimbodí per tres lops, sis sous.

(ibidem) a un home del comdat per un lop, deu diners.

(ibidem) a-n Barrufet de Blanquafort per lobatons, un sou.

(ibid) a un home de Vinaxa per lobatons, un sou.

(37v) ha un home de Cornudela que portà un lop, un sou.

1487

(41v) ha un home del comdat que portà un lop, un sou.

(Ibid) ha un home de Uldemolins per portar dos lops, un sou vuit diners (un real).

(ibid) un home de Cabaçes que portà un lop, un sou.

(ibid) un home de dit loch que portave lobatons, un sou.

(42r) ha un home de Forès que portave lobatons, un sou.

(ibid) ha un home de Alila portave lobatons, un sou.

1488

(47v) ha un home de Albarcha que portave un lop, sis diners.

(ibid) ha dos homens de la Muntanya que portà quatre llops, tres sous dos diners.

(48r) ha un home portà un lop, sis diners.

(ibid) ha un home portave un lop, sis diners.

(ibid) ha un home de Vilavert que portave lobatons, un sou.

(49r) a-n Piles de Vimbodí que porta un lop, dos sous.

(50r) ha un home de la Selva que portà un lop, un sou.

1488?

(54r) un home del Alexar portà dos lobatons, set diners.

(ibid) ha un home de la Ametla portà un lop, deu diners.

(ibid) un home de Forès portà un lop, un sou.

(54v) un home de la Sisquela, portave lobatons, deu diners.

(ibid) ha un home de Arbecha porta un lop, deu diners.

(55r) un home de la Spluga Calva portava lobatons, un sou.

(ibid) un home de la Sisquela, porta dos lops, un sou.

(ibid) un home dels Homels de na Guaya portà dos lops, set diners.

(ibid) un home de Vilavert, portà lobatons, un sou.

(ibid) a dos fadrins del Pla portaven lobatons, set diners.

(ibid) a un home de la Guarriga portava lobatons, nou diners.

(56r) a un home de Capafons porta un lop, deu diners.

(ibid) a-n Piles de Vimbodí portà un llop, tres sous.

(56v) a-n Piles de Vimbodí per dos llops que matà, deu sous.

1489

(59v) a-n Escoter de Monblanc que portà lobatons, dos sous.

(60r) un home de Uldemolins portà un lop, deu diners.

(61r) un home de la Granadela porta un lop, un sou.

(64v) un home de Fanena que portà lobatons una letigada, un sou.

(ibid) per altra letigada de lops a un home de Alila, un sou.

(ibid) un home dels Homelons que portà un lop, sis diners.

1490

(66v) un home de les Beçes portà lops, un sou vuit diners.

(67v) un home de Cabaces que portà un lop, sis diners.

1491

(72v) un home de Capafons portà lobatons, un sou.

(ibid) un home de la Spluga Calva portà lobatons, un sou.

(ibid) un home de Monblanch portà lobatons, un sou.

(ibid) un home del Alexar portava lobatons, un sou.

(ibid) un home de Uldemolins portà lobatons, un sou.

(73r) un home de la Riba portà un lop, un sou.

(74r) un home de Cervià portà un lop, un sou.

(74v) un home de Cornudela portà un lop, un sou.

1492

(77r) un home de Gratalops que portà lobatons, un sou.

(ibid) un home de Uldemolins portà lobatons, un sou.

(ibid) un home de Prades portà lobatons, un sou.

(ibid) un home de Monblanch portà lobatons, un sou.

(ibid) un home de Fuleda que portà lobatons, un sou.

(ibid) un home de Cornudela portava lobatons, un sou.

(ibid) un home del Velusel portà lobatons, un sou.

1493

(81v) un home de Uldemolins portà un lop, un sou.

(ibid) a un home de Prades portà lops, un sou.

(82r) un home de la Pobla portà un lop, un sou.

(ibid) a un home del Albi e un altre de la Pobla de Sérvoles portaven lops, dos sous.

(ibid) a-n Tous de Fanena per lops, un sou.

(ibid) a un home de Penefeta portava quatre lops, un sou.

(ibid) a un home havia mort un lop malalt, un sou sis diners.

(83r) un home del comdat portà un lop, un sou.

(ibid) a-n Mox de Blanchafort portà un lop, un sou.

1494

(86r) a-n Pere Holiver e Marc Caneles per los lops havien mort, deu sous.

(86v) un home de Roqualaura porta un lop, un sou.

(ibid) a-n Piles de Vimbodi per dos lops, tres sous.

(ibid) a un home dels Homells portà un lop, dos sous.

(ibid) a un home de Maldà portà un lop, un sou.

(ibid) un home de la Garriga portà un lop, dos sous.

(ibid) un home de Cabaçes que portà dos lops, dos sous.

(ibid) un home dels Homells portà un lop, dos sous.

(ibid) un home de La Guàrdia portà un lop, un sou.

(ibid) un home de Prades portà lobatons, un sou.

(87r) a un home de Forès portà lobatons, un sou.

(ibid) un home de Monblanch portà lops, un sou.

1495

(89v) un home de Prades portà un lop, un sou sis diners.

(ibid) a-n Miret portà un lop, un sou.

(90r) a-n Amorós de Cornudela portà un lop, un sou.

(ibid) a un home portà un lop, un sou dos diners.

(ibid) a un home de la Morera portà un altre lop, un sou.

(ibid) a un home de Uldemolins portà un lop, un sou.

(92r) a-n Cerveló de Alila portà un lop, sis diners.

(ibid) a un home portà un lop, un sou.

(ibid) a un home portà un lop, sis diners.

(92v) a un home de Miramar portà un lop, sis diners.

(ibid) a un home portà un lop, un sou.

(ibid) a un home de Blanquafort portà un lop, un sou sis diners.

(ibid) a un home de la Sisquela portà un lop, un sou.

(ibid) un home de Prades portà un lop, un sou.

(ibid) a un home portà un lop, sis diners.

1496

(93r) a un home del Velusel portà lobetons, un sou.

(ibid) a un home Roqualaura portà un lop, un sou.

(ibid) a un home de la Riba portà lobetons, un sou sis diners.

(ibid) a un home de Vimbodí portà lobetons, un sou sis diners.

(ibid) a un home del Albi portà lobetons, un sou.

(ibid) a-n Pere Tous per dues letigades de lobetons trobà en lo terme, tres sous nou diners.

(93v) a un home dels Homels portà un lop, dos sous.

1497

(96r) a-n Pere Tous per lobatons que avie morts, quatre sous.

(ibid) a un home de la Spluga Calva porta lobatons, un sou.

(ibid) a un home de la Sisquela portà lobetons, un sou.

(ibid) a un home de la Pobla portà lobatons, un sou.

(ibid) un home de Cabaçes portà un lop, un sou.

1498

(102r) a-n Pere Tous per lobetons, quatre sous dos diners malla

(102v) a un home de la Granadela portà un lop, un sou

(103r) a un home de Albarqua portà un lop, un sou

(ibid) a el matex per altre lop, un sou

(ibid) a un home de Albarqua portà un lop, un sou

(ibid) a un home de Cornudela portà lobatons, un sou

(ibid) a un home de la Spluga Calva portà lobatons, un sou

(ibid) a un home de Vinaxa portà lobatons, un sou

(ibid) a un home de Prades portà lobatons, un sou

(103v) a un home de Servoles, e a un altre de Albarca e a un altre de Prades portà quiscú un lop, tres sous.

1499

(107r) a un home de Albarcha portà un lop, sis diners.

(ibid) a un home de Vilavert portà un lop, sis diners.

(ibid) a un home de Albarcha, era en Piles, portà un lop, un sou.

(ibid) a un home de Arbecha portà un lop, un sou.

(ibid) per dos lops portaren hòmens de Fuleda, un sou.

(ibid) a un home portà un lop, sis diners.

(ibid) portà en Tous per una letigada de lops trobà en lo terme per concòrdia feta, tres sous.

(107v) a-n Macià Caneles per una letigada de lops en el terme e per un lop que matà, per tot, cinc sous.

1500

(109v) a-n Pere Tous e a Bernat Robiola per los lobatons que trobaren, cinc sous.

(ibid) ha un home de Pira portà un lop, un sou.

(109r) a un home de Uldemolins portà un lop, un sou.

(ibid) a un home del Pla portà un lop, un sou.

(109v) a un home de Cervià per què portà lobatons, un sou.

(ibid) a un home de Gratalops portà lobatons, un sou.

(ibid) a un home de Alila que portà lobatons, un sou.

(ibid) a un home de la Juncosa portà lobatons, un sou.

(ibid) a un home de Fuleda portà lobatons, un sou.

(ibid) a un home de Uldemolins portà lobatons, un sou.

(ibid) a un home de Alila portà un lop, un sou.

1501

(116v) ha un home de Alió portà un lop, un sou.

(ibid) a un home de la Torra d'en Barra e altre de Dol de lops qui portaren dos lops, dos sous.

(117r) a un home de Dues aygues portà lobatons, un sou.

(ibid) a-n Molle dels Homels portà lobatons, un sou.

(ibid) a-n Monpaó de Çareal portà lobatons, un sou.

(ibid) a un home de Çavela portà un lop, un sou.

(ibid) a un home de Roquaafort portà un lop, un sou.

(ibid) a Ybarra portà un lop, un sou.

(117v) a un home de Alila portà lobatons, un sou.

1504?

(121r) a un home de Prades portà lobatons, un sou.

(ibid) a un home de Vimbodí portà lobatons, un sou.

(ibid) a Joan Gostanç per una letigada de lobatons, un sou.

(121v) a un home de Forès portà lobatons, un sou.

(ibid) a un home de Arbecha portà lobatons, sis diners.

(122r) a un home de Arbecha portà un lop, sis diners.

(ibid) a un home de Uldemolins portà un lop, sis diners.

1505

(125r) a un home portà lobatons que era de Rogals, un sou.

(ibid) a un home dels Homels portà lobatons, un sou.

(ibid) a un home de Roquafort portà un lop, un sou.

(125v) a·n Bernat Robiola e Johan Blavi portaren a una letigada de lops trobaren los en lo terme, sis sous.

(ibid) a un home de la Pobla de Sèrvoles portà un lop, un sou.

(ibid) pagà lo dit comuner a un home de Alila portà un lop, un sou.

1506

(129r) a un home de Cornedela portà lobatons, sis diners.

(ibid) a un home de Blanquafort portà lobatons, un sou.

(ibid) a un home de Çareal portà lobatons, un sou.

(ibid) a un home de Barberà portà lobatons, un sou.

(ibid) a·n Mollo dels Homels portà un lop, un sou.

(130v) a un home que portà un lop, un sou.

1507

(135v) a un home de la Pobla de Sèrvoles portà un lop, un sou.

(136r) a un home del Velolsel portà lobatons, un sou.

(ibid) a·n Pere Tous que portà dos letigades de lobatons, dos sous.

1508

(143v) pagà a·n Johan Rog e a Bernat Robiola e Johan Nicholau portaren los lobatons, quatre sous.

(144r) a un home de Vimbodí portà un lop, un sou.

(ibid) un home del Camp portà un lop, un sou.

1509

(146r) a un home de Fuleda que trobà lobatons que avie trobat en lo terme, tres sous.

(ibid) a un home de Nalech trobà lobatons, un sou.

(149r) a un home que portave lobatons, un sou.

(ibid) a un home que portà un lop, un sou.

1510

(150v) pagà per dues vegades portaren lops, tres sous dos diners.

(151r) a un home de Celvià portà un lop, un sou.

(ibid) a un ome de Cabra portà un lop, sis diners.

(ibid) a un home de Vals portà un lop, un sou.

(151v) a un home de Monreal portà un lop, un sou.

1511

(155v) a un home del Velosel portà lobatons, un sou.

(ibid) a un home del Castelvel portà lops, un sou.

(ibid) a·n Pere Tous portà lobatons, un sou.

(156r) a un home de Monblanch portà lobatons, un sou.

(ibid) a un home dels Homells portà un lop, un sou.

(ibid) pagà a-n Tous, portà lobatons, un sou.

(157r) pagà a-n Nicholau Cortés, Johan Blavi e Johan Guasch que trobaren los lobatons en lo terme, tres sous.

(ibid) a un home que portà un lop, un sou.

(ibid) a un home de Vilavert portà un lop, un sou.

1512

(160v) a un home de Prades portà un lop, un sou.

(ibid) a un home de Vinaxa portà lobatons, un sou.

(ibid) a un home de Cervià portà lobatons, sis diners.

(ibid) a-n Pere Tous portà cinc lobatons, un sou.

(161r) a un ome de Figuerola portà un lop, un sou.

(ibid) pagà a-n Clarés de Prades per dos lops mataren al Bosch de Poblet, dos sous y mig.

1513

(162v) a un ome de Vilanova portà dos lops, un sou.

(ibid) a un home portà lobatons, un sou.

(163r) a-n Piles de Vilavert portà deu lobatons, un sou.

(ibid) a-n Pere Tous de la Barta portà lobatons, un sou.

(ibid) a-n Vidal de Prades portà un lop, un sou.

(163v) a un home de Monreal portà tres lops, un sou.

1514

(166v) a un home del Albi portà un lop, un sou.

(167r) a un home de Fuleda portà lobatons e una loba, dos sous.

(ibid) a un home de Valclara portà lobatons, un sou.

(167v) a un home de la Muntanya portà un<s> lopatons, un sou.

(ibid) a-n Piles portà lobatons, un sou.

(ibid) a un home del Vilosel portà lobatons, un sou.

(168v) a un home de Vimbodí portà un lop, sis diners.

1515

(172r) a un home de Vinaxa portà una letigada de lops, sis diners

(ibid) a un home de Çareal portà un lop, sis diners

(ibid) a-n Miret que portà una letigada de lops, un sou

(ibid) a un home de Aygua viva portà una letigada de lops, sis diners

(ibid) a un home de Uldemolins portà una letigada de lops, sis diners

1516

(173v) un home de Albarcha portà un lop, un sou

(ibid) a un home del Albi portà un lop, un sou

(ibid) a un home de la Almuçara portà un lop, un sou

(174r) a-n Estevil portà un lop, un sou

(ibid) a un home dels Homels portà lobatons, un sou

(ibid) a un home de Alforge portà lobetons, un sou

(ibid) a un home que portà lobatons del Mas d'en Pere Berenguer, sis diners.

(ibid) a un home de la Morera portà lobatons, sis diners.

1517

(177r) a un home que portà un lop, un sou.

(ibid) a un home de Monreal portà un lop, un sou.

(ibid) a un home de Vimbodí portà lobatons, un sou.

(ibid) a un home de la Sisquela portà un lop, un sou.

1518

(179v) pagà a un home portà lobatons, un sou.

(180r) a un home que portà lobatons, un sou.

(180v) a un home que portà un lop, un sou.

1519

(182v) a un home de Vinaxa portà set lobetons, un sou.

(ibid) a un home del Vilosel portà un lop gros e tres lobatons, un sou sis diners.

(ibid) a un home de Monblanch portà sis lobatons, un sou.

(183r) a un home de Fanena portà un lop, un sou.

(ibid) a un hom de Prades portà lobatons, un sou.

(...)

Taules

Localització dels caçadors de llops i llobatons

CONCA DE BARBERÀ

Terme de Montblanc	7/29	36
Vila de Montblanc	2/6	8
Lilla	3/5	8
Cogullons	0/1	1
Rojals	0/1	1
La Bartra	0/12	12
Blancafort	2/4	6
Vimbodí (amb el Bosc de Poblet)	14/4	18
L'Espluga de Francolí	5/8	13
Vilaverd	2/3	5
Prenafeta	4/0	4
Forès	1/3	4
Vilanova de Prades	3/0	3
Sarral	1/2	3
Conesa	0/1	1
Pira	1/0	1
Savellà	1/0	1

12) Rocafort [de Queralt?]	1/0	1
13) Barberà de la Conca	0/1	1
14) Vallclara	0/1	1

COMTAT DE PRADES (MUNTANYA):

1) de "la muntanya"	5/1	6
2) del "comdat"	5/0	5
3) Prades	6/5	11
4) Ulldemolins	6/4	10
5) Albarca	8/0	8
6) Mont-ral	6/1	7
7) Cabacés	6/1	7
8) Cornudella	3/3	6
9) Farena	1/2	3
10) Capafonts	2/1	3
11) Gratallops	0/2	2
12) Siurana	0/1	1
13) La Mussara	1/0	1
14) Alforja	0/1	1

LES GARRIGUES

1) Vilosell	1/7	8
2) Pobla de Cérvoles	6/2	8
3) Fullea	3/4	7
3) Cervià [de les Garrigues]	3/2	5
Les Besses [Cervià]	2/0	2
La Garriga [Cervià?]	1/1	2
4) Vinaixa	0/5	5
5) L'Albi	3/1	4
6) Arbeca	3/1	4
7) L'Espluga Calba	0/4	4
8) La Granadella	2/0	2
9) Els Omellons	1/0	1
10) La Juncosa	0/1	1

L'URGELL

1) Omells de Na Gaia	7/3	10
2) Rocallaura	2/0	2
3) Maldà	1/0	1
4) Rocafort [de Vallbona?]	1/0	1
5) Nalec	0/1	1

CAMP DE TARRAGONA

1) Del Camp	1/0	1
2) L'Aleixar	0/2	2
3) Pla de Santa Maria	1/1	2
4) La Riba	1/1	2
5) Castellvell	2/0	2
6) La Selva	1/0	1
7) Miramar	1/0	1
8) Alió	1/0	1
9) Figuerola	1/0	1
10) Torredembarra	1/0	1
11) Doldellops (Valls)	1/0	1
12) Valls	1/0	1
13) Duesaigües	0/1	1
14) Cabra	1/0	1

LA SEGARRA

1) L'Ametlla	1/0	1
--------------	-----	---

INDETERMINATS

1) "Un home"	20/4	24
2) La Sisquella (Ribera d'Ondara)	4/2	6
3) Aiguaviva (Gironès)	0/1	1

Distribució interanual de captures

ANY	1=llop 0=llobatons	llops/llobatons	subtotal
1462	0	0/1	1
(../..)			
1481	1 0 0 1 0 1	3/3	6
1482	1 0 0 1 0 0 1 1 1 0 1 1	7/5	12
(../..)			
1486	1 1 1 1 1 1 1 1 1 0 0 1	10/2	12
1487	1 1 1 1 0 0 0	4/3	7
1488	1 1 1 1 1 1 1 0 1 1 0 1 1 0 1 0 1 1 1 1 0 0 0 0 1 1 1 1	20/8	28
1489	0 1 1 0 0 1	3/3	6
1490	1 1	2/0	2
1491	0 0 0 0 0 1 1 1	3/5	8
1492	0 0 0 0 0 0 0	0/7	7
1493	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1	15/0	15

1494	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 0 0 1	13/2	15
1495	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1	15/0	15
1496	0 1 0 0 0 0 0 1	2/6	8
1497	0 0 0 0 1	1/4	5
1498	0 1 1 1 1 0 0 0 0 0 1 1	6/6	12
1499	1 1 1 1 1 1 1 0 0	7/2	9
1500	0 0 1 1 1 0 0 0 0 0 0 1	4/8	12
1501	1 1 1 0 0 0 1 1 1 0	6/4	10
(../..)			
1504	0 0 0 0 0 1 1	2/5	7
1505	0 0 1 0 1 1	3/3	6
1506	0 0 0 0 1 1	2/4	6
1507	1 0 0	1/2	3
1508	0 0 1 1	2/2	4
1509	0 0 0 1	1/3	4
1510	1 1 1 1 1 1	6/0	6
1511	0 1 1 0 0 1 0 0 0 1 1	5/6	11
1512	1 0 0 0 1 1 1	4/3	7
1513	1 1 0 0 0 1 1 1 1	6/3	9
1514	1 0 0 0 0 0 1	2/5	7
1515	0 1 0 0 0	1/5	6
1516	1 1 1 1 0 0 0	4/3	7
1517	1 1 0 1	3/1	4
1518	0 0 1	1/2	3
1519	0 1 0 0 1 0	2/4	6
	TOTALS:	166/120	286

MITJANA ANUAL = 8,4

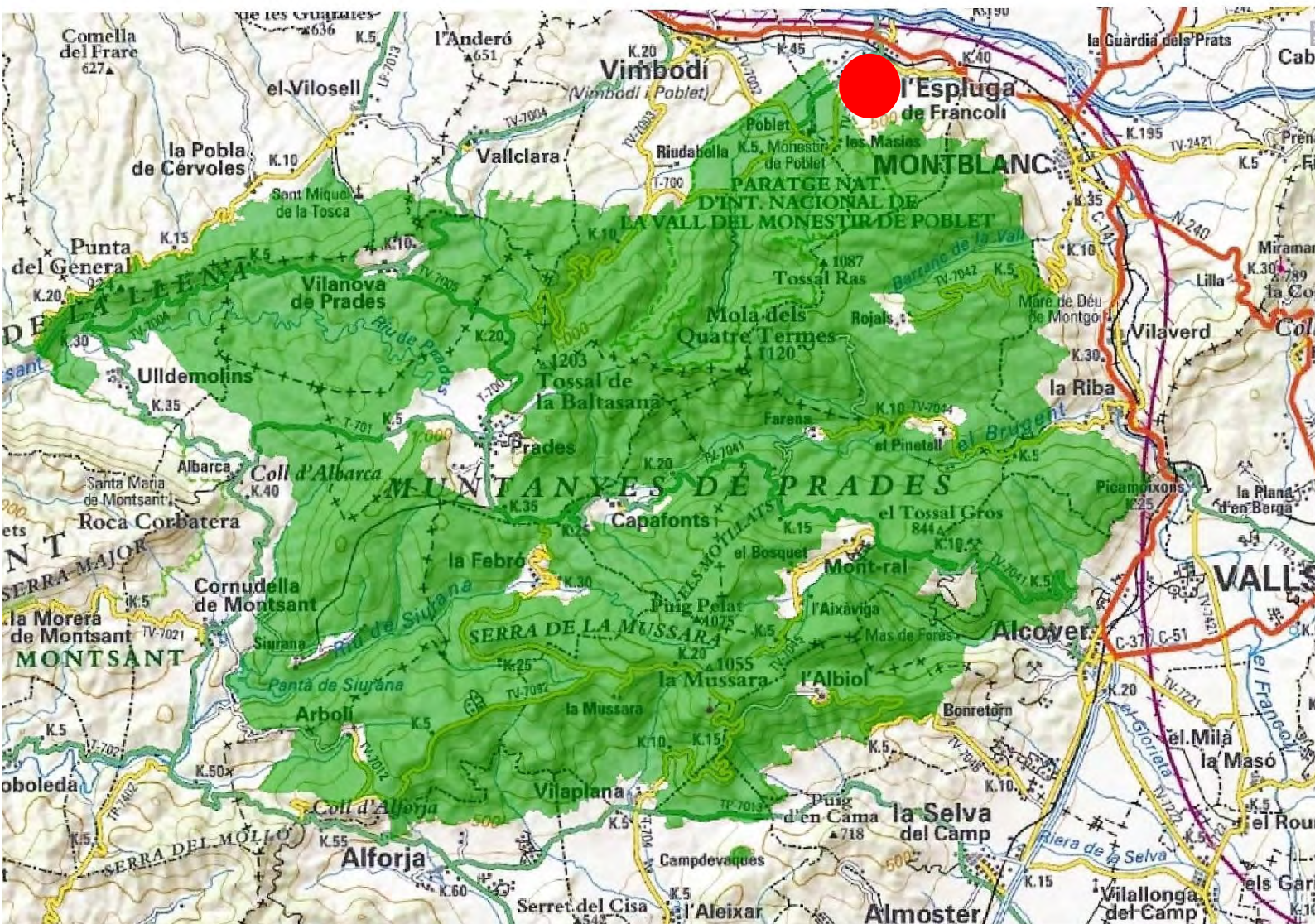
Retribucions pels llops

<i>pagament</i>	<i>captures</i>
5 sous	4
4 sous 3 diners 1	
3 sous	3
2 sous	10
1 sou 8 diners	4
1 sou 6 diners	8
1 sou 3 diners	2
1 sou 2 diners	2
1 sou	59
10 diners	9

6 diners	24
4 diners	3
3 diners malla	2

Retribució per lletigades de llobatons

<i>pagament</i>	<i>captures</i>
6 sous	1
5 sous	2
4 sous	1
3 sous	1
2 sous	3
1 sou 3 diners	3
1 sou 2 diners	2
1 sou	86
10 diners	2
9 diners	1
7 diners	2
6 diners	8

Mapa de les Muntanyes de Prades, on es localitzen la majoria de les captures dels llops. En el cercle el municipi de l'Espluga de Francolí que incentivava econòmicament als caçadors.